

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА БЕЗПЕКИ НАСЕЛЕННЯ

КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ОСОБЛИВИХ УМОВАХ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Психологія безпеки персоналу екстремальних видів діяльності»

професійний обов'язковий освітній компонент

за освітньо-професійною програмою «Екстремальна та кризова психологія»,
підготовки за третім (освітньо-науковим) рівнем вищої освіти в галузі знань 05
"Соціальні та поведінкові науки" за спеціальністю 053 «Психологія»

Рекомендовано кафедрою психології
діяльності в особливих умовах
на 2024-2025 навчальний рік.
Протокол № 1 від «23» серпня 2024 року.

Силабус розроблений відповідно до Робочої програми навчальної дисципліни
«Психологія безпеки персоналу екстремальних видів діяльності»

2024 рік

Загальна інформація про дисципліну

Анотація (опис) навчальної дисципліни

Знання отримані під час вивчення навчальної дисципліни «Психологія безпеки персоналу екстремальних видів діяльності» сприяють глибокому й різнобічному дослідженню та аналізу впливів на особистість, її поведінку та професійну діяльність екстремальних умов діяльності, а також збагаченню наукового світогляду здобувачів та їх психологічної культури.

Даний курс передбачає теоретичне і практичне вивчення концептуальних засад і методологічних принципів, механізмів та психологічних особливостей прояву феномену психологічної безпеки персоналу екстремальних видів діяльності, їхнього впливу на поведінку та професійну діяльність, а також ознайомити з основними підходами та способами проведення емпіричних досліджень функціональних станів, особливостей психіки, операційно-сислової структури професійного досвіду фахівців ризиконебезпечних професій; ознайомлення з сучасними підходами до соціально-психологічної практики, в тому числі з науково-теоретичними та науково-практичними психологічними ресурсами для вирішення наукових і практичних завдань у галузі екстремальної та кризової психології.

Відмінною особливістю цього курсу є те, що на заняттях застосовується метод порівняльного аналізу психологічних феноменів, активне навчання, творче оперування засвоєними знаннями, розуміння перспектив розвитку сучасної екстремальної психології та психології професійної діяльності, розвиток у здобувачів компетенцій психолога.

Інформація про науково-педагогічного працівника

Загальна інформація	Назаров Олег Олександрович, професор кафедри психології діяльності в особливих умовах соціально-психологічного факультету, кандидат психологічних наук, професор.
Контактна інформація	м. Харків, вул. Чернишевська, 94, кабінет № 441. Робочий номер телефону – 707-34-78.
E-mail	nazarov@nuczu.edu.ua
Наукові інтереси	- соціальна психологія; - політична психологія.
Професійні здібності	- супервізія для психологів-практиків, соціальних працівників та працівників кадрових органів
Наукова діяльність за освітнім компонентом	Теоретико-практичні аспекти організації психологічної підготовки майбутнього офіцера технічного профіля до діяльності в особливих умовах // Габітус. Науковий журнал Причорноморського науково-дослідного інституту економіки та інновацій. –Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2020. Випуск 18, Том 1. -С. 86-90.

	<p>Назаров О.О., Кучеренко С.М., Кучеренко Н.С. Yurchynska H., Ananova I., Nazarov O., Salnikova T., Martynets L. Provision of qualified psychological assistance as a result of crisistraumatic events. AD ALTA: journal of interdisciplinary research. Vol. 12, Issue 2, Special Issue XXXI., MAGNANIMITAS Assn / Hradec Kralove, The Czech Republic, 2022. P. 94-99. http://www.magnanimitas.cz/ADALTA/120231/papers/A_17.pdf Назаров О.О. Психологія діяльності рятувальника: зміст та проблеми для обговорення. Проблеми екстремальної та кризової психології, 2022. № 4(2). С. 30-37. http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/16953</p>
--	---

Час та місце проведення занять з навчальної дисципліни

Аудиторні заняття з навчальної дисципліни проводяться згідно затвердженого розкладу. Електронний варіант розкладу розміщується на сайті Університету (<http://rozklad.nuczu.edu.ua/timeTable/group>).

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру що п'ятниці з 15.00 до 16.00 в кабінеті № 434. В разі додаткової потреби здобувача в консультації час погоджується з викладачем.

Мета вивчення дисципліни: формування теоретичних знань про концептуальні засади і методологічні принципи, механізми та психологічні особливості прояву феномену психологічної безпеки персоналу екстремальних видів діяльності, їхнього впливу на поведінку та професійну діяльність.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма здобуття освіти
	очна (денна, вечірня)
Статус дисципліни	обов'язкова професійна
Рік підготовки	2-й
Семестр	4-й
Обсяг дисципліни:	
- в кредитах ЄКТС	3,0
- кількість модулів	3
- загальна кількість годин	90
Розподіл часу за навчальним планом:	
- лекції (годин)	18
- практичні заняття (годин)	
- семінарські заняття (годин)	22
- лабораторні заняття (годин)	
- курсовий проект (робота) (годин)	

- інші види занять (годин)	
- самостійна робота (годин)	50
- індивідуальні завдання (науково-дослідне) (годин)	
- підсумковий контроль (диференційний залік, екзамен)	екзамен

Передумови для вивчення дисципліни

Раніше мають бути вивченими такі дисципліни: проблеми психологічної реабілітації.

Результати навчання та компетентності з дисципліни

Відповідно до освітньо-наукової програми «Екстремальна та кризова психологія» вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити:

- досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання:

Програмні результати навчання	ПРН
Вміти доступно, на високому науковому рівні доносити сучасні наукові знання та результати досліджень до професійної та непрофесійної спільноти.	ПРН 08.
Оцінювати здобутки та визначати й аргументувати перспективи власної наукової роботи.	ПРН 12.
Проводити науковий пошук і систематизацію проблемних ситуацій з обраного наукового напрямку, використовувати вітчизняний та зарубіжний досвід встановлення відповідності психічних особливостей фахівців, інших ризиконебезпечних професій вимогам екстремальної та кризової психології	ПРН 15.
Володіти навичками аналізу та самоаналізу науково-дослідної та науковопедагогічної діяльності, планування, організаторської, координаційної та управлінської діяльності, здійснювати саморозвиток, самоосвіту, самовиховання, самоорганізацію.	ПРН 19.

- формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:

Програмні компетентності (загальні та професійні)	ЗК, ПК
Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та практики у галузі екстремальної та кризової психології.	СК 01.
Здатність самостійно розробляти проекти шляхом творчого застосування існуючих та генерування нових ідей.	СК 02.

Здатність проводити емпіричні дослідження функціональних станів, особливостей психіки, операційно-сислової структури професійного досвіду фахівців ризиконебезпечних професій.	СК 08.
Здатність аналізувати та систематизувати інформацію щодо вивчення психологічних умов та шляхів встановлення відповідності особистісних якостей фахівців ризиконебезпечних професій вимогам діяльності в особливих умовах.	СК 09.
Здатність використовувати науково-теоретичні та науково-практичні психологічні ресурси для вирішення наукових і практичних завдань у галузі екстремальної та кризової психології.	СК 10.

Програма навчальної дисципліни

Теми навчальної дисципліни:

Тема 1. Феноменологія категорії психологічної безпеки особистості у психологічних дослідженнях.

Тема 2. Моделювання психологічної безпеки особистості фахівця екстремального виду діяльності.

Тема 3. Теоретико-методологічні засади морально-комунікативного компонента психологічної безпеки особистості фахівця екстремального виду діяльності.

Тема 4. Теоретико-методологічні засади мотиваційно-вольового компоненту психологічної безпеки особистості фахівця екстремального виду діяльності.

Тема 5. Теоретико-методологічні засади ціннісне-сислового компоненту психологічної безпеки особистості фахівця екстремального виду діяльності.

Тема 6. Теоретико-методологічні засади інших базових компонентів психологічної безпеки особистості фахівця екстремального виду діяльності.

Тема 7. Засоби діагностики психологічної безпеки особистості фахівця екстремального виду діяльності.

Тема 8. Програми формування, розвитку, підтримання та психологічної безпеки особистості у персоналу екстремальних видів діяльності.

Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять:

Назви модулів і тем	Очна (денна, вечірня) форма навчання	
	Кількість годин	
	усього	у тому числі

		лекції	практичні (семінарські) заняття	лабораторні заняття	самостійна робота	модульна контрольна робота
4 - й семестр						
Тема 1. Феноменологія категорії психологічної безпеки особистості у психологічних дослідженнях.	10	2	2		6	
Тема 2. Моделювання психологічної безпеки особистості фахівця екстремального виду діяльності.	12	2	4		6	
Тема 3. Теоретико-методологічні засади морально-комунікативного компонента психологічної безпеки особистості фахівця екстремального виду діяльності.	10	2	2		6	
Тема 4. Теоретико-методологічні засади мотиваційно-вольового компоненту психологічної безпеки особистості фахівця екстремального виду діяльності.	10	2	2		6	
Тема 5. Теоретико-методологічні засади ціннісне-сислового компоненту психологічної безпеки особистості фахівця екстремального виду діяльності.	10	2	2		6	
Тема 6. Теоретико-методологічні засади інших базових компонентів психологічної безпеки особистості фахівця екстремального виду діяльності.	10	2	2		6	
Тема 7. Засоби діагностики психологічної безпеки	14	4	4		6	

особистості фахівця екстремального виду діяльності.						
Тема 8. Програми формування, розвитку, підтримання та психологічної безпеки особистості у персоналу екстремальних видів діяльності.	14	2	4		8	
Разом за 4 семестр	90	18	22		50	
Разом	90	18	22		50	

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Феноменологія категорії психологічної безпеки особистості у психологічних дослідженнях.	2
2.	Моделювання психологічної безпеки особистості фахівця екстремального виду діяльності.	4
3.	Теоретико-методологічні засади морально-комунікативного компонента психологічної безпеки особистості фахівця екстремального виду діяльності.	2
4.	Теоретико-методологічні засади мотиваційно-вольового компоненту психологічної безпеки особистості фахівця екстремального виду діяльності.	2
5.	Теоретико-методологічні засади ціннісне-сміслового компоненту психологічної безпеки особистості фахівця екстремального виду діяльності.	2
6.	Теоретико-методологічні засади інших базових компонентів психологічної безпеки особистості фахівця екстремального виду діяльності.	2
7.	Засоби діагностики психологічної безпеки особистості фахівця екстремального виду діяльності.	4
8.	Програми формування, розвитку, підтримання та психологічної безпеки особистості у персоналу екстремальних видів діяльності.	4
	Разом	22

Орієнтовна тематика індивідуальних завдань.

1. Методики психічної саморегуляції в процесі реабілітації військовослужбовців, які брали участь у бойових діях.

2. Тренінгові вправи для розвитку індивідуально-психологічних особливостей, які становлять структуру психологічної безпеки особистості.

Форми та методи навчання і викладання

Вивчення навчальної дисципліни реалізується **в таких формах**: навчальні заняття за видами, виконання індивідуальних завдань, консультації, модульні контрольні роботи, самостійна робота.

В навчальній дисципліні використовуються такі **методи навчання і викладання**:

- методи навчання за джерелами набуття знань: лекція, пояснення, бесіда, обговорення матеріалу що вивчається;
- наочні методи навчання (ілюстрація, демонстрація, спостереження);
- методи навчання за рівнем самостійної розумової діяльності тих, хто навчається, а саме проблемний виклад та частково-пошуковий;
- робота з навчально-методичною літературою та із використанням технічних ресурсів;
- самостійна робота.

Оцінювання освітніх досягнень здобувачів вищої освіти

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: диференційований залік, індивідуальні завдання, есе, реферати, доповіді тощо.

Критерії оцінювання

Оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів з навчальної дисципліни здійснюється за 100-бальною шкалою.

Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль результатів навчання здобувачів освіти проводиться у формі індивідуального опитування; виступів на семінарських заняттях, виконання індивідуальних завдань; виконання модульних контрольних робіт тощо.

Підсумковий контроль здійснюється у формі диференційного заліку.

Розподіл та накопичення балів, які отримують здобувачі, за видами навчальних занять та контрольними заходами з дисципліни

Вид навчальної роботи	Кількість	Максимальний бал за вид навчальної роботи	Загальна максимальна сума балів
I. Поточний контроль			
Модуль № 1	лекції	9	0
	семінарські заняття*	11	5
			0
			55

Разом за модуль 1	55
Разом за поточний контроль	55
II. Індивідуальна самостійна робота	12
III. Екзамен	33
Разом за всі види навчальної роботи	100

* – обов'язкові види навчального контролю.

Поточний контроль.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів на семінарському занятті:

4 бали – завдання виконане в повному обсязі, відповідь вірна, наведено аргументацію, використовуються професійні терміни.

3 бали – завдання виконане, але обґрунтування відповіді недостатнє.

2 бал – завдання виконане частково.

1 бал – завдання виконане частково, допущено значні помилки.

0 балів – завдання не виконане.

Індивідуальні завдання.

Критерії оцінювання індивідуальних завдань.

11-12 балів – самостійна робота здобувачем виконана в повному обсязі;

10 балів – робота виконана в повному обсязі, але допущені незначні помилки;

9 балів – робота виконана майже на 90% від загального обсягу;

8 балів – обсяг виконаних завдань становить від 80% до 89% від загального обсягу;

7 балів – здобувач виконав лише від 70% до 79% від загального обсягу;

6 балів – обсяг виконаної роботи становить від 50% до 69% від загального обсягу;

4 бали – виконана частина роботи складає від 40% до 49% від загального обсягу;

3 бали – складає від 20% до 39% від загального обсягу;

2 бали – обсяг виконаних завдань складає від 10% до 19% від загального обсягу;

1 бал – в цілому обсяг виконаних завдань складає менше 10% від загального обсягу;

0 балів – завдання передбачене на індивідуальну самостійну роботу здобувачем не виконане.

Підсумковий контроль.

Здійснюється шляхом підрахунку сумарної кількості балів, отриманих разом за всі види навчальної роботи, накопичених протягом семестру, та складання екзамену за 100-бальною шкалою, що використовується в НУЦЗ України.

Підсумковий контроль успішності проводиться з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі, проводиться у формі **усного екзамену**, результати якого у балах від 0 до 33 входять до загального підсумкового контролю.

Кожен варіант екзаменаційного білету складається з двох питань. Відповіді на поставленні питання слухачів повинні відображати вільне володіння обсягом матеріалу, передбаченим програмою, зокрема, вміти застосовувати його на практиці (у вигляді наведення власних прикладів, розв'язання психологічних ситуацій тощо), оцінювати факти, явища, вільно висловлювати власні думки, самостійно оцінювати

різноманітні явища та факти, виявляючи особисту позицію що до них, вмiло використовувати міжпредметні зв'язки.

Критерії оцінювання знань здобувачів на екзамені:

26-33 балів – в повному обсязі здобувач володіє навчальним матеріалом, глибоко та всебічно розкрив зміст питань;

20-25 балів – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, в основному розкрито зміст поставлених питань. При наданні відповіді на деякі питання не вистачає достатньої глибини та аргументації, при цьому є несуттєві неточності та незначні помилки;

14-19 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки;

9-13 балів – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Недостатньо розкритий зміст питань та завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності;

1-8 балів – частково володіє навчальним матеріалом, відповіді загальні, допущено при цьому суттєві помилки;

0 балів – не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту питань.

Перелік теоретичних питань для підготовки до екзамену:

1. Аналіз наукових досліджень проблеми психологічної безпеки людини.
2. Небезпека і загроза психологічній безпеці особистості.
3. Роль індивідуально-психологічних особливостей та особистісних характеристик людини в процесі формування, розвитку та підтримання її психологічної безпеки.
4. Модель психологічної безпеки особистості фахівця у повсякденних умовах
5. Модель психологічної безпеки особистості фахівця екстремального виду діяльності.
6. Моральний компонент психологічної безпеки особистості фахівця екстремального виду діяльності.
7. Комунікативний компонент психологічної безпеки особистості фахівця екстремального виду діяльності.
8. Мотиваційний компонент психологічної безпеки особистості фахівця екстремального виду діяльності.
9. Вольовий компонент психологічної безпеки особистості фахівця екстремального виду діяльності.
10. Життєстійкість як функціональний компонент психологічної безпеки особистості фахівця екстремального виду діяльності.
11. Ціннісний компонент психологічної безпеки особистості фахівця екстремального виду діяльності.
12. Смысловий компонент психологічної безпеки особистості фахівця екстремального виду діяльності.

13. Теоретико-методологічні засади компоненту внутрішнього комфорту психологічної безпеки особистості фахівця екстремального виду діяльності.

14. Стратегії подолання стресових ситуацій (копінги) психологічної безпеки особистості фахівця екстремального виду діяльності.

15. Компонент посттравматичного зростання / регресу психологічної безпеки особистості фахівця екстремального виду діяльності.

16. Структура та зміст методики «Діагностика психологічної безпеки особистості» фахівця екстремального виду діяльності.

17. Визначення показників якості методики «Діагностика психологічної безпеки особистості» фахівця екстремального виду діяльності та її стандартизація.

18. Здатність методики «Діагностика психологічної безпеки особистості» диференціювати вибірку військовослужбовців за типами організації психологічної безпеки особистості.

19. Здатність методики «Діагностика психологічної безпеки особистості» до визначення особливостей психологічної безпеки особистості у військовослужбовців із різним соціально-професійним статусом.

20. Здатність методики «Діагностика психологічної безпеки особистості» визначати динаміку психологічної безпеки особистості під час діяльності в екстремальних умовах.

21. Методика «Експрес-діагностика психологічної безпеки особистості» фахівця екстремального виду діяльності.

22. Психологічне інформування про особливості екстремальних ситуацій

23. Відтворення психологічних факторів екстремальної ситуації у процесі тренувань.

24. Методи ідеомоторного тренування.

25. Огляд соціально-психологічних тренінгів для формування, розвитку, підтримання та збереження психологічної безпеки особистості у військовослужбовців.

Політика викладання навчальної дисципліни

Політика відвідування аудиторних занять (особиста присутність студента):

відвідування занять є обов'язковим компонентом в системі вивчення курсу, набуття загальних та фахових компетентностей (відвідування лекцій та практичних занять). За об'єктивних причин (наприклад, лікарняні, стажування, мобільність, індивідуальний графік, інше) аудиторні види занять та завдань можуть бути трансформовані в систему дистанційного навчання.

Політика щодо дедлайнів та перескладання: здобувач вищої освіти зобов'язаний дотримуватись крайніх термінів (дата для аудиторних видів робіт або час в системі дистанційного навчання), до яких має бути виконано певне завдання. За наявності поважних причин (відповідно до інформації, яку надано деканатом) здобувач має право на складання індивідуального графіку вивчення окремих тем дисципліни. Роботи, які виконуються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид

діяльності балів). Перескладання модулів відбувається за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності: дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право та суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації; використання достовірної інформації з офіційних джерел у проектних завданнях. Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань під час заняття.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Література

1. Баклицький І.О. Психологія праці: Підручник. 2-ге вид., пер. і доп. - К.: Знання, 2008. - 655 с. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: westudents.com.ua/knigi/530-psihologiya-prats-baklitskiy-o.html
2. Екстремальна психологія: / [Євсюков О.П., Куфлієвський А.С., Лебедєв Д.В., Назаров О.О. та ін..] ; за заг. ред. О.В. Тімченка. - [підручник] - К. : Август Трейд, 2007. - 502 с.
3. Загальна психологія [Текст] : підручник / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін. - К. : Либідь, 2005. - 464 с.
4. Корольчук, В.М. Психологія стресостійкості особистості [Текст] : автореф. дис. ... докт. психол. н.: 19.00.01 / В. М. Корольчук. - К., 2009. - 39 с.
5. Корольчук М.С. Соціально-психологічне забезпечення діяльності в звичайних та екстремальних умовах : [навч. посібник] / М.С. Корольчук, В.М. Крайнюк - К. : Ніка- Центр, 2006. - 580 с.
6. Корольчук М.С., Крайнюк В.М. Теорія і практика професійного психологічного відбору: Навч. посіб. для слухачів та студ. ВНЗ. - К.: НікаЦентр, 2006. - 532 с.
7. Крушельницька Я.В. Фізіологія і психологія праці: Підручник / Київський національний економічний ун-т. - К. : КНЕУ, 2003. - 367 с.
8. Корольчук М.С. Теорія і практика професійного психологічного відбору: [навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів] / М.С. Корольчук, В.М. Крайнюк. - К. : Ніка-Центр, 2006. - 536 с.
9. Кулікова, Н. В. Інформаційно-психологічна безпека аналітичної роботи [Електронний ресурс] / Н. В. Кулікова. - Режим доступу - <http://www.fnimb.org>
10. Лефтеров, В. О. Психологічні тренінгові технології в органах внутрішніх справ : монографія. - Том II : Психотренінг в ОВС : практичний досвід, організація проведення та перспективи подальшого впровадження / О. Лефтеров. - Донецьк : ДЮІ, 2008 - 286 с.

11. Орбан-Лембрик, Л. Е. Психологія професійної комунікації [Текст] : Навч. посібник / Л. Е. Орбан-Лембрик. - Чернівці : Книги - XXI, 2010. - 528 с.
12. Подоляк, Я. В. Психологія безпеки [Текст] : Монографія / Я. В. Подоляк. - Х. : ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2009. - 324 с.
13. Приходько І.І. Засади психологічної безпеки персоналу екстремальних видів діяльності: монографія / І.І. Приходько; 2-ге вид. - Х. : НАНГУ, 2016. - 758 с.
14. Приходько, І. І. Динаміка психологічної безпеки військовослужбовців внутрішніх військ МВС України при виконанні службово- бойових завдань з охорони громадського порядку [Текст] / І. І. Приходько // Науковий вісник Національної академії Служби безпеки України. - 2010. - № 33. - С. 173-180.
15. Приходько, І. І. Концептуальний підхід для систематизації поняття психологічної безпеки людини [Текст] / І. І. Приходько // Проблеми екстремальної та кризової психології. - 2010. - Вип. 8. - С. 91-98.
16. Приходько, І. І. Небезпеки і загрози для психологічної безпеки особистості [Текст] / І. І. Приходько // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія психологічна. - 2009. - Вип. 1. - С. 37-48.
17. Приходько, І. І. Феноменологія безпеки особистості у психологічних дослідженнях [Текст] / І. І. Приходько // Вісник Національної академії оборони України. - 2009. - Вип. 3 (11). - С. 149-155.
18. Про основи національної безпеки України [Текст] : Закон України від 19.06.2003 р. № 964-ІУ. - Відомості Верховної Ради. - 2003. - № 39. - ст. 351., ст. 1.
19. Психологія праці та професійної підготовки особистості [Текст] : Навч. посібник / За ред. П.С. Перепелиці, В. В. Рибалки. - Хмельницький : ТУП, 2001. - 330 с., с. 291.
20. Потапчук Є.М. Теорія та практика збереження психічного здоров'я військовослужбовців: [монографія] / Євген Михайлович Потапчук. -Хмельницький: вид-во Національної академії ДПСУ, 2004. - 323 с.
21. Психологія професійної діяльності офіцера : [підручник] / В.Г.Кремень, М.В. Костицький, С.Д. Максименко, О.Д. Сафін - Хм.: Вид-во АПВУ, 1999. - 464 с.
22. Психологія праці: навч. посіб. / Г.В. Ложкін, Н.Ю. Воленюк, О.О. Солтик; за заг. ред. Г.В. Ложкіна. - Хмельницький: ХНУ, 2013. - 191 с. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.google.com/search?q=>
23. Яковенко С.І. Соціально-психологічна допомога при надзвичайних ситуаціях та критичних інцидентах: [монографія] / В.І.Лисенко, С.І. Яковенко. - Київ: Центр соціальних експертиз і прогнозів Інституту соціології НАНУ, 1999. - 226 с.

Інформаційні ресурси:

1. Бібліотека психологічної літератури: <http://psylib.kiev.ua/>
2. Українські підручники он-лайн: <http://pidruchniki.ws/>
3. Психологічна бібліотека Псі-фактор: <http://psyfactor.org>
4. Наукова бібліотека Національного педагогічного університету ім. М.П.Драгоманова: <http://hklb.npu.edu.ua/>

Крім вказаних вище джерел є доцільним використання інших електронних ресурсів із зазначенням авторів, назви матеріалу на сайті та адреси в Інтернеті.

Розробник:

професор кафедри

психології діяльності в особливих умовах,

кандидат психологічних наук, професор

Олег НАЗАРОВ